

Riktlinjer för insatser enligt socialtjänstlagen och lag om stöd och service till vissa funktionshindrade

Beslutad av Omsorgs- och socialnämnden: 2023-09-18/§ 140

Reviderad: 2024-12-03/§ 179

Diarienummer: OSN/2023:20

Dokumentansvarig nämnd: Omsorgs- och socialnämnden

Dokumentansvarig tjänsteperson: Förvaltningschef

Vision

Policy

Strategi

Plan

Riktlinje

Innehåll

.....	1
1. Sammanfattning.....	5
2. Inledning.....	5
2.1 Riktlinjernas utgångspunkt.....	5
2.2 Vägledande.....	6
3. Riktlinjens innehåll.....	6
3.1 Socialtjänstlag (2001:453), SoL.....	7
3.2 Skälig levnadsnivå, socialtjänstlagen.....	7
3.3 Lag (1993:387) om stöd och service för vissa funktionshindrade, LSS.....	7
3.4 Goda levnadsvillkor, lag om stöd och service för vissa funktionshindrade.....	8
3.5 Individens behov i centrum, IBIC.....	8
3.6 Livsområden.....	8
3.7 Mer likvärdigt och rättssäkert med IBIC.....	9
3.8 Uppdrag.....	9
4. Hemtjänst i ordinärt boende.....	10
4.1 Service.....	10
4.1.1 Bostadsvård.....	10
4.1.2 Tvätt och klädvård.....	11
4.1.3 Inköp/ärenden.....	11
4.1.4 Matdistribution.....	12
4.2 Personlig omvårdnad.....	12
4.3 Övrigt stöd.....	13
4.3.1 Social tid.....	13
4.3.2 Ledsagning.....	14
4.3.3 Avlösning.....	14
4.3.4 Trygghetslarm.....	14
5. Dagverksamhet.....	15
5.1 Dagverksamhet för individer med demensdiagnos.....	15
6. Trygg och säker i hemmet.....	15
7. Särskilt boende.....	16
7.1 Vid anvisning av särskilt boende.....	16
7.2 Särskilt boende för personer med somatiska funktionsnedsättningar.....	16
7.3 Särskilt boende för personer med demenssjukdom.....	17

7.4	Korttidsplats	17
7.5	Växelvård	18
8.	Parboende i särskilt boende.....	18
8.1	Bakgrund	18
8.2	Kommunens parboende	19
8.3	Information till den medboende	19
8.4	Formell handläggning	19
8.5	Omständigheter som inte berättigar till parboende	20
8.6	Insatser i boendet	20
8.6.1	Service- och omvårdnadsinsatser	20
8.6.2	Måltider och tvättmöjligheter	20
8.6.3	Dokumentation och sekretess	20
8.6.4	Hälso- och sjukvård.....	21
8.7	Hyresförhållandet	21
9.	Socialpsykiatri och insatser enligt socialtjänstlagen vid funktionsnedsättning	22
9.1	Boende med särskild service för personer med funktionsnedsättning.....	22
9.2	Boendestöd.....	23
9.3	Kontaktperson	23
9.4	Ledsagning.....	24
9.5	Daglig sysselsättning	24
10.	Insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).....	25
10.1	Rätten till insatser enligt LSS – allmänna principer.....	25
10.2	Personkrets.....	25
10.3	Personkretsbedömning.....	26
10.4	Personlig assistans (9 § 2 LSS)	27
10.4.1	Grundläggande behov överstigande 20 timmar per vecka	27
10.4.2	Åldersgräns för personlig assistans	28
10.4.3	Föräldrar med funktionsnedsättning.....	28
10.4.4	Barn med funktionsnedsättningar	28
10.4.5	Behov av mer än en personlig assistent samtidigt.....	28
10.4.6	Personlig assistans och daglig verksamhet.....	29
10.4.7	Personlig assistans och korttidsvistelse.....	29
10.4.8	Personlig assistans och ledsagning	29
10.4.9	Personlig assistans och sjukhusvistelse	29

10.4.10	Tillfällig utökning av personlig assistans.....	29
10.4.11	Val av assistanssamordnare	29
10.5	Ledsagarservice (9 § 3 LSS).....	30
10.6	Kontaktperson (9 § 4 LSS)	30
10.7	Avlösarservice i hemmet (9 § 5 LSS).....	30
10.8	Korttidsvistelse utanför det egna hemmet (9 § 6 LSS)	31
10.9	Korttidstillsyn (9 § 7 LSS).....	31
10.10	Bostad med särskild service för barn och ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet (9 § 8 LSS).....	32
10.11	Bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna (9 § 9 LSS)	33
10.11.1	Gruppbofastad	33
10.11.2	Servicebostad	33
10.11.3	Särskilt anpassad bostad	34
10.12	Daglig verksamhet (9 § 10 LSS).....	34
10.13	Individuell plan enligt LSS	34
10.14	Förhandsbesked enligt 16 § LSS.....	35
11.	Bistånd och insatser för asylsökande	35
12.	Ansvar och uppföljning	36

1. Sammanfattning

Riktlinjer för insatser har sin utgångspunkt i socialtjänstlagen, SoL och lag om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS samt metoden och arbetssättet individens behov i centrum (IBIC). Riktlinjerna är ett politiskt beslutat styrdokument vars syfte är att vara stödjande i behovsbedömningen och utförandet så att enhetliga hjälp- och stödinsatser för individer med likartade behov ges.

Riktlinjerna är anpassade till förutsättningarna i kommunen och ska stödja biståndshandläggningen och utförandet av insatser så den kan ske med utgångspunkt av en så rättssäker och kostnadsmedveten omhändertagandenivå som möjligt samtidigt som den enskilde tillförsäkras en skälig levnadsnivå enligt SoL respektive goda levnadsvillkor enligt LSS.

2. Inledning

2.1 Riktlinjernas utgångspunkt

Riktlinjernas utgångspunkt är Socialtjänstlagen, SoL och Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS samt metoden och arbetssättet Individens behov i centrum (IBIC).

Riktlinjerna är ett styrdokument vars syfte är att ge enhetliga hjälp- och stödinsatser för individer med likartade behov. Det är dock det individuella behovet som styr vilket innebär att den individuella prövningen kan medföra avvikelser från riktlinjerna och innebära att omfattningen av det stöd som beviljas är både större och mindre än vad som beskrivs i riktlinjerna.

Riktlinjerna kan aldrig ersätta den individuella prövningen utifrån individens behov som ska ske i varje enskilt fall då en helhetsbedömning av den enskildes totala situation alltid ska göras. Insatserna ska alltid syfta till att stärka den enskildes möjligheter till ett självständigt liv.

Den enskilde är ansvarig för sitt liv och sina beslut. Det innebär att den enskilde har ett eget ansvar att själv försöka tillgodose sina behov, exempelvis byta bostad när den befintliga bostaden inte motsvarar behoven, ta del av information och erbjudanden om aktiviteter, stöd och hjälp som finns att tillgå.

Huvudprincipen är att individens möjligheter att bo kvar i ordinärt boende ska stärkas. Biståndshandläggningen ska därför verka för att människor med hänsyn till den enskilde individens önskemål och förutsättningar ska kunna bo kvar i sitt hem under trygga och säkra förhållanden.

Den enskilde har rätt till bistånd från kommunen när hen inte kan tillgodose sina behov och när behoven inte kan tillgodoses på annat sätt. Socialtjänsten har en skyldighet att erbjuda stöd och hjälp när den enskilde uttömt sina egna möjligheter.

2.2 Vägledande

Riktlinjer för behovsbedömning och beslut enligt Socialtjänstlagen (SoL) respektive enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) upprättas i syfte att vara vägledande vid behovsbedömning och biståndsbeslut inom angiven lagstiftning.

Riktlinjerna är anpassade till förutsättningarna i kommunen och stödja biståndshandläggningen och i utförandet av insatser så den kan ske med utgångspunkt av en så rättssäker och kostnadsmedveten omhändertagandenivå som möjligt samtidigt som den enskilde tillförsäkras en skälig levnadsnivå enligt SoL respektive goda levnadsvillkor enligt LSS.

Riktlinjerna är ett komplement till lagstiftning, bindande föreskrifter från Socialstyrelsen, aktuell rättspraxis, nationella handböcker, rekommendationer etc.

En helhetsbedömning av den enskildes totala situation ska alltid göras. Det är den enskildes behov av stöd utifrån dennes egna förmågor som är avgörande vid bedömning av behov, vid beslut om insats och i utförandet av insatsen.

Beslut om bistånd är en form av myndighetsutövning som kräver en enhetlig, professionell och rättssäker handläggning. Handläggningen och utförandet ska vara så effektiv som möjligt, insatser ska grundas i ett rehabiliterande och förebyggande förhållningssätt samt ta tillvara den enskildes egna förmågor i så stor utsträckning som möjligt. Insatserna ska alltid syfta till att stärka den enskildes möjligheter till ett självständigt liv. Uppföljning av insatsen ska alltid göras för att säkerställa att den enskildes behov tillgodoses.

Handläggningen och utförandet sker mot bakgrund av och med kunskap om verksamheten, omsorgs- och socialnämndens mål och budget, kostnadsmedvetenhet, delegationsordningen samt vad som gäller kommunens yttersta ansvar.

3. Riktlinjens innehåll

- Den mest kostnadseffektiva insatsen ska alltid bedömas och prövas om den kan tillgodose den enskildes behov.
- Eventuell möjlig digital lösning ska alltid prövas först vid verkställighet av insats

- Frekvens och omfattning av insatsen som generellt kan anses vara tillräcklig för att uppnå skälig levnadsnivå respektive goda levnadsvillkor ska framgå.
- IBIC och det salutogena arbetssättet ska alltid vara utgångspunkten i behovsbedömningen och i utförandet liksom den enskildes eget ansvar att tillgodose sina behov.
- Möjligheten till flera samtidigt pågående biståndsinsatser som syftar till att tillgodose liknande behov ska begränsas.
- Målsättningen med insatsen ska framgå i beslutet.
- I samtliga beslut ska det finnas förbehåll om återkallelse.

3.1 Socialtjänstlag (2001:453), SoL

1 kap. Socialtjänstens mål

1 § Samhällets socialtjänst skall på demokratins och solidaritetens grund främja människornas

- ekonomiska och sociala trygghet,
- jämlikhet i levnadsvillkor,
- aktiva deltagande i samhällslivet.

Socialtjänsten skall under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser.

Verksamheten skall bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet.

3.2 Skälig levnadsnivå, socialtjänstlagen

Enligt SoL:s biståndsparagraf 4 kap. § 1 har den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dom tillgodosedda på annat sätt rätt till bistånd av omsorgs- och socialnämnden för sin försörjning och för sin livsföring i övrigt. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå.

Skälig levnadsnivå anger den nivå på levnadsstandard som socialtjänstlagen garanterar för att den enskilde ska klara sin dagliga livsföring. Varje kommun har själv ansvaret att utforma biståndet utifrån den ambitionsnivå som kommunen bedömt som skälig levnadsnivå.

3.3 Lag (1993:387) om stöd och service för vissa funktionshindrade, LSS.

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om insatser för särskilt stöd och särskild service åt personer

1. med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd,

2. med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, eller

3. med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

5 § Verksamhet enligt denna lag skall främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som anges i 1 §. Målet skall vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra.

3.4 Goda levnadsvillkor, lag om stöd och service för vissa funktionshindrade

Enligt LSS § 7 har den som bedöms omfattas av LSS och som behöver hjälp i sin livsföring rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt LSS om behovet inte tillgodoses på annat. Den enskilde skall genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor.

Goda levnadsvillkor enligt LSS är att jämföra med den livsföring som anses normal för personer i samma ålder och gäller ofta livslånga behov.

Goda levnadsvillkor innebär en högre ambitionsnivå än skälig levnadsnivå. Bestämmelserna om goda levnadsvillkor ska vid behovsbedömningen särskilt beakta jämlikhet i levnadsvillkor, full delaktighet i samhällslivet, kunna leva som andra, självbestämmande, integritet och inflytande.

I både SoL och LSS ställs krav på att verksamheten och de insatser som ges ska vara av god kvalitet. Kravet på god kvalitet gäller för både myndighetsutövning och utförandet av insatser.

3.5 Individens behov i centrum, IBIC

Arbetsättet IBIC utgår från socialtjänstens mål och värdegrund.

IBIC är en metod och ett arbetssätt som används i socialtjänsten för att beskriva resurser, behov och mål för personer med behov av stöd i det dagliga livet oavsett ålder eller funktionsnedsättning.

IBIC är ett systematiskt, behovsinriktat och salutogent arbetssätt med strukturerad dokumentation av behov, mål och resultat i handläggningen, genomförande och uppföljningen av beslut oavsett boendeform.

3.6 Livsområden

IBIC är utformat utifrån 11 livsområden:

- Lärande och att tillämpa kunskap
- Allmänna uppgifter och krav
- Kommunikation
- Förflyttning

- Personlig vård
- Hemliv
- Mellanmänniska interaktioner och relationer
- Utbildning, arbete, sysselsättning och ekonomiskt liv
- Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv
- Känsla av trygghet
- Personligt stöd från personer som vårdar och stödjer den enskilde

3.7 Mer likvärdigt och rättssäkert med IBIC

Biståndshandläggare och utförare ska använda samma tankesätt och språk i utredning, planering, genomförande av insatser och uppföljning för att bli mer likvärdigt och rättssäkert för individen. Det gemensamma tankesättet och språket ska underlätta kommunikation och samarbete mellan professionella, anhöriga och individen. Individen och eventuellt anhörigas delaktighet ska synliggöras.

Resurser, behov och mål ska vara tydligt beskrivna för att det ska finnas förutsättningar att välja arbetssätt och metoder utifrån individens situation så att individen får möjlighet att stärka sina egna resurser samt möjliggöra uppföljning och värdering av hur arbetssätt och metoder har fungerat.

3.8 Uppdrag

Beställningen från myndigheten till utföraren ska innehålla uppgifter om vilken bedömning som gjorts av individens behov, vad som ingår i uppdraget, vilket eller vilka mål som gäller för insatsen samt former för uppföljning i det enskilda fallet.

De övergripande målen utgår från vad individen sammantaget önskar uppnå

med stödet och ska anges i beslutet liksom om insatsen ska vara stödjande/tränande eller kompenserande alternativt om det inte är specificerat.

Oavsett inriktningen på stödet är det viktigt att säkerställa att stödet genomförs så att individen har möjlighet att bibehålla eller stärka sin delaktighet inom aktuellt livsområde.

Inriktningen på stödet är uppgifter som behöver föras över till utföraren och påverkar hur utföraren sedan planerar och genomför stödet.

En grund i att arbeta systematiskt utifrån individen är att följa hur individens situation förändrats från utgångsläget och är en uppgift för såväl myndigheten som utföraren. Regelbunden uppföljning skapar tillfällen för individen att påverka sin situation under pågående insats.

4. Hemtjänst i ordinärt boende

Hemtjänst innebär biståndsbeslutade insatser i form av service och personlig omvårdnad som utförs i den egna bostaden eller i anslutning till bostaden.

Hemtjänst består av punktinsatser.

Individen ansvarar för att se till att det finns lämpliga hjälpmedel, bostadsanpassning eller att byta bostad om bostaden inte är ändamålsenlig.

Om totalt antal timmar för insatser överstiger 120 timmar per månad ska ansökan om annan boendeform aktualiseras.

Behov tillgodoses genom digitala insatser i första hand.

Hemtjänstinsatser ges i hemmet och/eller i närområdet, kan om förutsättningar finns även ges vid vistelse hos närstående inom kommunens gränser.

Brukaren förutsätts vara hemma då insatsen utförs.

Hemtjänst vid begränsad vistelse i annan kommun kan beviljas.

Vid upprepat avbokade tillfällen bedöms om behovet kvarstår och rätten till bistånd omprövas enligt gällande rutin.

Hemtjänst kan beviljas till vuxna personer över 18 år samt till föräldrar som på grund av sjukdom/funktionshinder behöver hjälp med hemmets skötsel.

4.1 Service

4.1.1 Bostadsvård

Insatsen syftar till

- Genomföra städning

Behovsgrupp

- Individer som inte själva eller genom sammanboende klarar av att städa hemmet.

Insatsens innehåll och utformning

- Individen ansvarar för att tillhandahålla utrustning och medel enligt instruktion från kommunen.
- Sker normalt var tredje vecka för två rum, hall, badrum och kök. Om bostaden har fler rum kan vilka rum som städas skifta.

- Vid sanitär olägenhet måste individen ordna med och bekosta saneringsstädning innan insatsen kan verkställas.
- Om sammanboende båda har behov av insatsen fattas två beslut men verkställs ihop. Detta innebär totalt två rum, hall, badrum och kök.
- Om behov finns av kompletterande omvårdnads/hygienstäd i form av enklare åtgärder mellan städtillfällen, så ingår det i insatsen.
- Om behov finns, och den enskilde kan instruera hemtjänstpersonal eller visa en skriftlig instruktion, kan rengöring av personligt förskrivna hjälpmedel ingå i insatsen bostadsvård. Stödet kan även ingå i annan insats om behov av bostadsvård inte föreligger.

4.1.2 Tvätt och klädvård

Insatsen syftar till

- Tvätt och klädvård av individens kläder, handdukar och sänglinne.

Behovsgrupp

- Individer som inte själva eller genom sammanboende klarar tvätt och klädvård.

Insatsens innehåll och utformning

- Normalt ett tillfälle varannan vecka.
- Tvätt av kläder, sänglinne, handdukar. Upphängning eller torktumling, vikning eller hängning av torr tvätt.
- I insatsen kan byte av sänglinne/renbäddning ingå
- I insatsen ingår inte strykning eller lagning av kläder
- Om sammanboende båda har behov av insatsen fattas två beslut men verkställs ihop.

4.1.3 Inköp/ärenden

Insatsen syftar till

- Inhandla och få hem dagligvaror och/eller läkemedel.

Behovsgrupp

- Individer som inte på egen hand, genom sammanboende eller på annat sätt kan inhandla dagligvaror och läkemedel.

Insatsens innehåll och utformning

- Digitalt inköp ska göras i första hand, kunden betalar alla kringkostnader.
- Inköp görs en gång per vecka för dagligvaror.
- Inköp av läkemedel görs vid behov (fullmakt krävs).
- I insatsen kan stöd att planera inköp samt plocka upp varor ingå.

4.1.4 Matdistribution

Insatsen syftar till

- Få färdiglagad huvudmåltid levererad hem till bostaden.

Behovsgrupp

- Individer som har svårt att själva planera eller tillaga huvudmål samt har svårigheter att ta sig till och från matservering/restaurang för att äta eller hämta med mat hem.
- Individer som inte själva kan tillaga huvudmål och som på grund av behov av specialkost inte kan få behovet tillgodosett.

Insatsens innehåll och utformning

- Specialkost av kulturella eller medicinska skäl ska tillgodoses.
- Vid beställningar om mindre än 3 måltider per vecka görs bedömning om behovet kvarstår. Maximalt 7 matlådor per vecka kan beställas. Levereras 1 gång per vecka.

4.2 Personlig omvårdnad

Syftar till

Tillgodose behov av

- Daglig personlig hygien
- dusch
- på- och avklädning
- toalettbesök
- förflyttning
- stöd i samband med måltid
- enklare beredning av måltid
- äta och dricka
- egenvård
- tillsyn
- telefonservice
- vård i livets slut

Behovsgrupp

- Individer som på grund av fysiska och/eller kognitiva begränsningar samt risk för fall har svårt att själva utföra personlig omvårdnad.

Innehåll och utformning

- *Toalettbesök* kan genomföras på fristående toalett i väntan på bostadsanpassning eller bostadsbyte.
- Vid *mathjälp* ansvarar individen för att tillhandahålla mikrovågsugn.
- Vid *mathjälp* ansvarar individen för att tillhandahålla färdiga matlådor som kan värmas till lunch.
- *Måltidshjälp* kan innebära tillagning av lättare måltider till exempel värma eller tillreda enklare rätter som inte är tidskrävande.

- Hjälp med *dusch* sker normalt 1-3 gånger per vecka. I dusch kan hårvård såsom kamning, rullning och föning samt okomplicerad nagelvård på händer samt iordningställande av duschutrymmet ingå.
- Om *dusch* inte går att genomföra i bostaden på grund av exempelvis utrymme kan behovet tillgodoses genom helkroppsavtvättning.
- Hjälp med *egenvård* sker enligt egenvårdsintyg.
- *Tillsyn* är en trygghetsskapande insats.
- *Tillsyn* kan ersätta trygghetslarm då individen saknar förmåga att använda trygghetslarm.
- *Tillsyn* utförs normalt 1- 4 tillfällen per dygn och verkställs i första hand genom tekniska hjälpmedel och i andra hand genom personlig kontakt via telefon eller besök.
- *Vård i livets slut* kan ges i olika omfattning, från enstaka eller frekventa tillsynsbesök till närvaro dygnet runt.
- *Vård i livets slut* tidsbegränsas till 1 vecka. Uppföljning/avstämning görs regelbundet.

4.3 Övrigt stöd

4.3.1 Social tid

Syftar till

- Möjliggöra social samvaro i hemmet för individer med funktionsnedsättning.
- Möjliggöra utevistelse för individer med funktionsnedsättning.

Behovsgrupp

- Ensamboende som har ett litet kontaktnät, saknar regelbundet umgänge eller som inte orkar delta i dagverksamhet med social inriktning eller öppen verksamhet.
- När funktionsnedsättning leder till social isolering.
- Ensamboende i ordinärt boende.
- Beviljas inte för personer som bor i trygghetsboende.

Innehåll och utformning

- En stunds samvaro i hemmet eller på annan plats.
- Social samvaro ges normalt 1 tillfälle per vecka. Tidsåtgången per tillfälle planeras av utförare tillsammans med den enskilde, ett riktmärke är att 1 tillfälle motsvarar cirka 1 timme.
- Utevistelse innebär praktisk hjälp för att komma ut och promenera eller vistas utomhus.
- Individen ansvarar för att ändamålsenliga hjälpmedel finns i samband med utevistelse.
- Utevistelse ges normalt 1 tillfälle per vecka. Tidsåtgången per tillfälle planeras av utförare tillsammans med den enskilde, ett riktmärke är att 1 tillfälle motsvarar cirka 1 timme.

4.3.2 Ledsagning

Syftar till

- Möjliggöra för individer med funktionsnedsättning att kunna ta sig ut i samhället och att ta sig till och från aktiviteter.

Behovsgrupp

- Individer med fysiska, psykiska och/eller kognitiva funktionsnedsättningar.
- Individer som bor i ordinärt boende.

Innehåll och utformning

- Beviljas normalt till och från aktiviteter då hjälp från färdtjänstchaufför inte är tillräcklig. Exempel på detta är till och från dagverksamhet/daglig sysselsättning eller sjukvårdsinrättning.
- Kan i undantagsfall ingå stöd och hjälp under aktiviteten, exempelvis om ett hjälpbehov inte kan tillgodoses av personal på sjukvårdande inrättning.
- Beviljas vid enstaka tillfälle upp till 1-2 tillfällen per månad. Tidsåtgången per tillfälle beror på aktiviteten.
- Ledsagning kan användas till att få stöd med att genomföra enklare inköp såsom apoteksärenden. Vid längre avstånd till affär använder individen färdtjänst för att komma till affären.

4.3.3 Avlösning

Insatsen syftar till

- Avlösa en sammanboende anhörig med insats för att tillgodose den närståendes behov av personlig omvårdnad och/eller tillsyn.
- I normalfallet beviljas upp till max 4 timmar per månad.

Behovsgrupp

- Anhörig har behov av avlösning.

Insatsens innehåll och utformning

- Genomförs endast dagtid vardagar
- Verkställande tar 14 dagar efter påtalat behov av avlösning
- Timmar får inte flyttas/sparas mellan månader.

4.3.4 Trygghetslarm

Insatsen syftar till

- Öka tryggheten i hemmet.

Behovsgrupp

- Individer som av fysiska, psykiska eller kognitiva orsaker upplever otrygghet i bostaden.
- Behov av att nå personal vid oförutsedda händelser.
- Avsedd för personer som kan förstå hur och varför larmet ska användas

Insatsens innehåll och utformning

- Om sammanboende båda har behov av insatsen fattas två beslut.
- Individens ansvarar för att tillhandahålla nyckel.

5. Dagverksamhet

Dagverksamhet avser bistånd i form av regelbundna aktiviteter, gemensamma måltider och social samvaro och stimulans utanför den egna bostaden.

5.1 Dagverksamhet för individer med demensdiagnos

Insatsen syftar till

- Avlösning för sammanboende anhörig..
- Upprätthålla rutiner i vardagen, social samvaro och stimulans.

Behovsgrupp

- Diagnostiserad demens.
- Vid särskilda fall och efter individuell prövning kan det gälla även person som är under utredning.
- Förutsättningar att vara i grupp, ta sig från hemmet med stöd, orka fysiskt och psykiskt delta i verksamheten samt klara av att byta miljö.
- Insatsen beviljas inte till individer boende på särskilt boende eller växelboende.

Insatsens innehåll och utformning

- Kan utföras med en omfattning om 1-5 dagar per vecka.
- Den enskilde ordnar sina resor till och från dagverksamheten själv, exempelvis med färdtjänst.

6. Trygg och säker i hemmet

Insatsen syftar till

Insatsen trygg och säker i hemmet är en teambaserad insats som syftar till en trygg och säker hemgång från sjukhus eller korttidsplats. Insatsen syftar även till att undvika inläggning på sjukhus eller vistelse på korttidsplats.

Målsättningen är att genom anpassat stöd ge möjlighet till återhämnning, självständighet och stöd i det egna hemmet.

Insatsens innehåll och utformning

Teamet består av biståndshandläggare, samordnande undersköterska, arbetsterapeut, fysioterapeut och sjuksköterska. Insatsen innebär att en utredning och planering för den enskildes fortsatta behov av vård, omsorg och rehabilitering görs i hemmet med stöd av hela eller delar av teamet. Utredningen avslutas med en uppföljande behovsbedömning som överrapporteras till den ordinarie vård- och omsorgspersonalen.

7. Särskilt boende

Särskilt boende är en insats för individer med varaktiga och omfattande vård- och omsorgsbehov där närhet till personal dygnet runt föreligger. Insatsen kan ges i form av vård- och omsorgsboende för personer med somatisk funktionsnedsättning respektive särskilt boende för personer med demensdiagnos beroende på individens behov.

7.1 Vid anvisning av särskilt boende

Den enskilde som blir beviljad särskilt boende kan lämna önskemål om vilket boende personen vill flytta till. Den enskilde erbjuds dock alltid särskilt boende i hela kommunen.

När ett särskilt boende anvisats måste den enskilde lämna besked senast inom en vecka, om inte särskilda skäl föreligger. Om den sökande vid tillfället för platsanvisningen befinner sig på korttidsboende och tackar nej, kan den enskilde inte stanna kvar på korttidsboende.

7.2 Särskilt boende för personer med somatiska funktionsnedsättningar

Insatsen syftar till

- Tillgodose behov av personlig omvårdnad och trygghet/säkerhet genom personalnärvaro dygnet runt.

Behovsgrupp

- Varaktiga och omfattande behov och där insatser i ordinärt boende inte bedöms vara tillräckliga för att tillgodose behoven.
- Behov av insatser i form av personlig omvårdnad minst 3 tillfällen per dag.
- Behov av frekvent tillsyn som inte kan tillgodoses genom digital tillsyn.
- Person boende i ordinärt boende då behovet av personlig omvårdnad, trygghetsskapande insatser och HSL- insatser sammantaget överstiger motsvarande 120 timmar per månad.
- Minst två av ovanstående kriterier ska vara uppfyllda.

Insatsens innehåll och utformning

- Efter att erbjudande om plats gjorts behöver den enskilde lämna besked senast inom 7 dagar.
- Inflyttning ska ha skett inom 7 dagar från överenskommet datum.
- Hyra kommer att tas ut vid angiven tid enligt kontrakt oberoende av om inflyttning har skett eller inte.
- Målsättningen är att utflytt av bohag och flyttstäd sker skyndsamt.
- Insats i form av särskilt boende kan inte kombineras med andra insatser.

7.3 Särskilt boende för personer med demenssjukdom

Insatsen syftar till

- Tillgodose behov av personlig omvårdnad och trygghet/säkerhet genom personalnärvaro dygnet runt.
- Behov av insatser i form av personlig omvårdnad minst 3 tillfällen per dag.
- Behov av frekvent tillsyn som inte kan tillgodose genom digital tillsyn.
- Omfattande behov av trygghetsskapande insatser.
- När insatser i ordinärt boende inte bedöms vara tillräckliga.

Behovsgrupp

- Personer med demensdiagnos.
- Varaktiga och omfattande behov som inte kan tillgodoses via hemtjänst, hemsjukvård, bostadsanpassning/bostadsbyte, trygghetsboende, växelboende eller korttidsvistelse och/eller dagverksamhet.
- Person boende i ordinärt boende då behovet av personlig omvårdnad, tillsyn och HSL- insatser sammantaget överstiger motsvarande 120 timmar per månad.

Insatsens innehåll och utformning

- Efter att erbjudande om plats gjorts behöver den enskilde lämna besked inom 7 dagar.
- Inflyttning ska ha skett inom 7 dagar från överenskommet datum.
- Hyra kommer att tas ut vid angiven tid enligt kontrakt oberoende av om inflyttning har skett eller inte.
- Målsättningen är att utflytt av bohag och flyttstäd sker skyndsamt.
- Insats i form av särskilt boende kan inte kombineras med andra insatser

7.4 Korttidsplats

Insatsen syftar till

- Komplex rehabilitering och återhämtning och/eller omvårdnad.
- Tillfälligt boende för personer i ordinärt boende då behovet av insatser i form av personlig omvårdnad och tillsyn inte kan tillgodoses i hemmet med insatser såsom hemtjänst eller trygg och säker i hemmet.

Behovsgrupp

Något av följande är uppfyllt:

- Behov av vård, omsorg samt komplex rehabilitering som inte kan tillgodoses i den ordinarie bostaden med insatserna trygg och säker i hemmet eller hemtjänst.
- Behov av vård i livets slut som inte kan tillgodoses i hemmet eller på LAH-avdelning till exempel när anhöriga har möjlighet att delta.
- Behov av tillfällig avlösning av anhörig som vårdar närstående när behovet inte kan tillgodoses genom hemtjänst.

Insatsens innehåll och utformning

- Uppföljning görs utifrån det individuella behovet.
- Tidsbegränsning 1-14 dagar.

7.5 Växelvård

Insatsen syftar till

- Återkommande perioder för möjlighet att upprätthålla sina funktioner.
- Avlösa en anhörig med den närståendes behov av personlig omvårdnad och/eller tillsyn.

Behovsgrupp

- Varaktigt behov av avlösning för anhörig som vårdar närstående i hemmet, när behovet inte kan tillgodoses med hemtjänst, avlösning och/eller dagverksamhet.
- Insatser i hemmet ska ha provats.
- Individen klarar att regelbundet byta miljö.

Insatsens innehåll och utformning

- Omfattning maximalt 7-14 dygn/månad, vid större behov ska permanent särskilt boende övervägas.
- Växelvården följs upp om den inte nyttjas vid två på varandra följande tillfällen och detta inte föranleds av sjukdom, sjukhusvistelse eller annan orsak som meddelats minst en vecka i förväg.

8. Parboende i särskilt boende

8.1 Bakgrund

I socialtjänstlagen (2001:453) 4 kap 1 c § regleras rätten till parboende.

Parboende innebär att den som har beviljats bistånd i form av boende i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kapitlet 5 § ska kunna sammanbo med make/maka, sambo eller registrerad partner inom ramen för skälig levnadsnivå. Detta gäller under förutsättning att paret varaktigt har sammanbott innan inflyttning på boende. Om båda är i behov av särskilt boende tillämpas bestämmelserna i socialtjänstförordningen (2001:937), 2 kap. 2 §.

Dessa riktlinjer omfattar endast parboende där en av de aktuella personerna saknar biståndsbeslut om särskilt boende. Den i paret som saknar biståndsbeslut benämns medboende.

8.2 Kommunens parboende

Parboende i särskilt boende kan verkställas på olika sätt i Mjölby kommun. I första hand sker sammanboende i gemensam tvårumslägenhet. Om det inte är möjligt att tillhandahålla en tvårumslägenhet sker gemensamt boende i två enrumslägenheter i samma fastighet/boende. Den enskilde erbjuds det alternativ som är möjligt utifrån förutsättningarna på det aktuella boendet.

8.3 Information till den medboende

Den medboende ska i tidigt skede, redan i samband med ansökan, informeras om förutsättningarna för parboende. Det är viktigt att den medboende är väl införstådd i vad som gäller om den som har biståndsbeslut avlider eller inte längre önskar bo tillsammans, men också hur det praktiskt fungerar på boendet. Informationen ska ges muntligt och skriftligt.

Personer som inte är i behov av särskilt boende bör noga tänka igenom sitt beslut. Personen bör göra en noggrann övervägning inför ett eventuellt fortsatt sammanboende på det särskilda boendet innan definitivt beslut om att avveckla sitt ordinära boende fattas.

8.4 Formell handläggning

En ansökan om parboende lämnas av den biståndsberättigade, inte av den medboende, till Omsorgs- och socialförvaltningens biståndshandläggare. Ansökan kan lämnas innan beslut om särskilt boende har verkställts eller efter inflyttning på särskilt boende.

Rätten till parboende prövas mot vad som anges som skälig levnadsnivå i socialtjänstlagen. Av 4 kap. 1 c § framgår att för den som har beviljats eller beviljas bistånd i form av boende i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kap. 5 § Socialtjänstlagen ska det ingå i skälig levnadsnivå att kunna bo tillsammans med make/maka/sambo/registrerad partner.

Biståndshandläggaren ska så långt som det är möjligt utreda och klarlägga att båda parterna är överens om att de vill fortsätta bo tillsammans och att båda förstår vad det innebär. Både sökandens och medboendens uttalade viljor måste vara säkerställda.

Om endast den ena parten vill fortsätta bo tillsammans i särskilt boende finns inte förutsättningar att bifalla en ansökan om parboende.

Den som beviljas parboende får ett biståndsbeslut som ett tillägg till beslut om särskilt boende. I beslutet ska framgå att hänsyn tagits till bestämmelserna i 4 kap. 1 c § Socialtjänstlagen att det ingår i skälig levnadsnivå att kunna fortsätta bo tillsammans med sin make/maka/sambo/registrerad partner. Det ska också framgå att beslutet kan komma att ändras om den biståndsberättigade inte

längre har behov av insatsen. Det vill säga, om beslut om särskilt boende omprövas, sker även omprövning av tilläggsbeslutet gällande parboende.

8.5 Omständigheter som inte berättigar till parboende

Följande omständigheter ger inte rätt till parboende enligt socialtjänstlagen:

- Om paret inte har sammanbott innan flytt till särskilt boende
- När enbart den ena parten önskar fortsatt sammanboende

Avslagsbeslut gällande beslut om parboende går att överklaga. Part i ärendet är den person som beviljats särskilt boende.

8.6 Insatser i boendet

8.6.1 Service- och omvårdnadsinsatser

Den medboende har inte rätt till några insatser inom ramen för boendet. Detta innebär att den medboende får klara sig på egen hand på samma sätt som om personen bott i eget boende. Om den medboende har behov av insatser ska hen ansöka om bistånd på sedvanligt sätt.

En medboende kan ansöka om hemtjänstinsatser på samma sätt som om denne bor i egen lägenhet. Vem som utför hemtjänstinsatserna avgörs inom Omsorgs- och socialförvaltningen.

8.6.2 Måltider och tvättmöjligheter

Som medboende i särskilt boende är möjligheterna till matlagning begränsade. Det innebär att boendet kommer att tillhandahålla mat och därmed också ta betalt för kostabonnetaget. För särskilt boende gäller helpension vilket innebär att även den medboende betalar hel avgift för måltider enligt gällande taxa med ett 12 % påslag för moms.

I de flesta lägenheter inom särskilt boende saknas tvättmaskin.

Överenskommelse om hur den medboendes tvätt ska hanteras sker på respektive avdelning/boende.

8.6.3 Dokumentation och sekretess

Regler för dokumentation gäller inte den medboende, under förutsättning att hen inte har några beslutade biståndsinsatser. Motsvarande tillämpning gäller även för individuell plan enligt 2 kap. 7 § Socialtjänstlagen och 3 f § Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Medboende har inte någon särställning i sekretesshänseende. Därför behövs ett samtycke om att den medboende får ta del av sekretesskyddade uppgifter gällande den biståndsberättigade. Ifall samtycke inte ges måste personalen vara extra uppmärksam på detta och inte avhandla några sekretesskyddade uppgifter i den medboendes närvaro.

8.6.4 Hälso- och sjukvård

Samtidigt som parboendegarantin infördes i Socialtjänstlagen gjordes ett förtydligande i 18 § Hälso- och sjukvårdslagen. Ändringen tydliggör att kommunens hälso- och sjukvårdsansvar i särskilt boende omfattar den som efter beslut av kommunen (biståndsbeslut) bor i en sådan boendeform.

Om den medboende är i behov av hälso- och sjukvårdsinsatser, hänvisas till primärvårdens vårdcentraler. Kostnader för läkarvård och mediciner bekostas av den medboende.

8.7 Hyresförhållandet

Den som beviljats särskilt boende hyr sin bostad och tecknar hyreskontrakt för denna. Bor den biståndsberättigade och den medboende i varsin lägenhet så tecknas hyreskontrakt för två lägenheter. Den medboende är således även hyresgäst även om begreppet medboende används i riktlinjerna för tydlighetens skull.

Om den biståndsberättigade avlider upphör beslutet om särskilt boende med omedelbar verkan. Den medboende har då inte längre rätt att bo kvar i det särskilda boendet. Den medboende kan då sägas upp för avflyttning med en uppsägningstid på tre månader.

Om den medboende anser sig vara i behov av särskilt boende och vill bo kvar på boende måste en sedvanlig ansökan göras.

Vid uppsägning av hyresavtalet för den medboendes lägenhet om denne avlider är uppsägningstiden en månad. Vid uppsägning av avtalet med den biståndsberättigade eller medboende i det fall någon av dessa skulle önska att parboendet ska upphöra kan kommunen medge en förkortad uppsägningstid.

I samband med att hyresavtal om särskilt boende tecknas, måste en blankett om avstående från besittningsskyddet undertecknas av den medboende. Avståendet innebär att den medboende inte kan göra anspråk på boendet om den som har biståndsbeslut skulle flytta, avlida eller på annat sätt avsluta parboendet. Ett sådant avstående kräver hyresnämndens godkännande. Blanketten tillhandahålls av uthyraren i samband med tecknande av hyreskontrakt.

9. Socialpsykiatri och insatser enligt socialtjänstlagen vid funktionsnedsättning

Stöd och insatser för individer med långvariga funktionshinder.

9.1 Boende med särskild service för personer med funktionsnedsättning

Bostäder med särskild service erbjuds personer som på grund av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver mer omfattande stöd än det som kan ges i ordinärt boende.

Kommunen ska inrätta bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättning som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring enligt 5 kapitlet 7 § SoL.

Insatsen syftar till

- Tillgodose behov av personlig omvårdnad och trygghet/säkerhet dygnet runt.
- Att ge stöd när omvårdnadsbehovet inte kan tillgodoses genom insatser i det ordinära boendet för att individen ska uppnå en skälig levnadsnivå.

Behovsgrupp

- Vuxna som av psykiska funktionsnedsättningar eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring. Behovet ska vara varaktigt över tid (minst ett år).
- Om omvårdnadsbehovet inte kan tillgodoses genom insatser i ordinärt boendet för att uppnå en skälig levnadsnivå.

Insatsen innehåll och utformning

- Bostäder med särskild service erbjuds personer som på grund av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver mer omfattande stöd än det som kan ges i ordinärt boende.
- I verksamheten har den enskilde en lägenhet med individuellt anpassat stöd, service och omvårdnad. Målet är att de enskilda ska kunna delta i samhällets gemenskap och leva som andra.

9.2 Boendestöd

Insatsen syftar till

- Öka självständigheten i skötsel och planering av sin vardag, bostad och person.
- Bryta social isolering.
- Kunna bo kvar i eller behålla självständigt boende.

Behovsgrupp

- Individer med psykisk funktionsnedsättning från 18 år till och med 65 år, som möter betydande svårigheter i sin livsföring.
- Individer som ingår i LSS-personkrets enligt 1 § punkt 1-3 LSS, från 18 år och utan övre åldersgräns, som möter betydande svårigheter i sin livsföring.
- Individer som bor i ordinärt boende.
- Att ha förutsättningar att aktivt kunna vara delaktig i planeringen och genomförande av aktivitet.
- Individuella förutsättningar att med stöd öka sin självständighet i skötsel och planering.

Insatsens innehåll och utformning

- Stödjande/motiverande insats för att implementera strategier och etablera rutiner.
- Stötta och motivera till att söka annat stöd vid behov, till exempel vård, ekonomiskt bistånd, sysselsättning.
- Insatsen ska utformas och planeras efter individens behov och förutsättningar.
- Vid stöd med hemmet skötsel begränsas stödet till de utrymmen som individen mest använder, exempelvis kök, sovrum, toalett, hall och vardagsrum.

9.3 Kontaktperson

Insatsen syftar till

- Öka individens deltagande i samhällslivet.
- Öka möjligheten att skapa sociala kontakter och aktiviteter.
- Bryta social isolering.

Behovsgrupp

- Vuxna som av fysiska/psykiska funktionsnedsättningar eller av andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring och har behov av stöd i sociala situationer.
- Individer som riskerar att bli isolerade.
- Individer som har ett begränsat och/eller inget nätverk.

Insatsens innehåll och utformning

- En kontaktperson ska vara en medmänniska som ska komplettera den enskildes sociala nätverk samt stödja den enskilde i kontakt med andra människor, komma ut i samhället och delta i olika aktiviteter.
- Normalt verkställs insatsen med omfattning ett tillfälle varannan vecka, men kan ges tätare vid behov.

9.4 Ledsagning

Syftar till

- Att byta social isolering, kunna utöva intressen samt att möjliggöra delaktighet i samhällslivet samt umgänge med andra.

Behovsgrupp

- Vuxna individer med psykisk funktionsnedsättning.
- Individer som bor i ordinärt boende.

Innehåll och utformning

- Enklare aktiviteter såsom promenad, fika på stan, gå i affärer.
- Kan användas för att genomföra enklare inköp såsom apoteksärenden. Vid längre avstånd till affär använder individen färdtjänst för att komma till affären.
- Kan beviljas till och från aktiviteter då hjälp från färdtjänstchaufför inte är tillräcklig. Exempel på detta är till och från daglig sysselsättning eller sjukvårdsinrättning.
- Kan i undantagsfall ingå stöd och hjälp under aktiviteten, exempelvis om ett hjälpbehov inte kan tillgodoses av personal på sjukvårdande inrättning. Hjälpen kan då bestå av handräckning eller personlig omvårdnad.
- Kan beviljas för enstaka tillfällen och för behov som löper över tid.
- Omfattning beviljas i timmar per dag/vecka/månad/år.
- Bedömning och beslut baseras på den enskildes individuella behov.

9.5 Daglig sysselsättning

Insatsen syftar till

- Stärka individens möjligheter till social gemenskap och delaktighet i samhällslivet.
- Insatsen ska öka möjligheten till en utvecklande och meningsfull sysselsättning.

Behovsgrupp

- Vuxna som av psykiska funktionsnedsättningar eller av andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring.
- Individer som inte kan få behovet av sysselsättning/arbetsrehabilitering tillgodosett av andra myndigheter.
- Behov av att få struktur i vardagen

Insatsens innehåll och utformning

- Sysselsättning ska inte ta över det ansvar som exempelvis Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har för att personer inom denna målgrupp ska få rehabilitering och komma i arbete. Sysselsättning kan dock vara ett steg på vägen i en längre rehabiliteringsprocess, där daglig sysselsättning kan bistå med kontakter och samarbete med Försäkringskassa och Arbetsförmedling för den som har som mål att komma i arbete.
- Sysselsättningen kan verkställas både inom kommunens egna verksamheter men också inom externa arbetsplatser.
- Deltagare i sysselsättning enligt socialtjänstlagen för habiliteringsersättning på samma villkor som deltagare i daglig verksamhet enligt LSS.

10. Insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

10.1 Rätten till insatser enligt LSS – allmänna principer

Individens behov av en insats ska alltid bedömas utifrån den individuella situationen. Normaliseringsprincipen ska vara vägledande. Bedömningen av individens behov ska alltså ske utifrån en jämförelse med hur en person i samma ålder utan funktionsnedsättning lever. För att avgöra vilka insatser som kan vara aktuella måste hänsyn tas till individens totala situation.

Personer som omfattas av LSS personkrets har inte automatiskt rätt till insatserna i LSS. Rätten till insatser måste prövas enligt 7 § LSS, det vill säga att individen behöver sådan hjälp i sin livsföring, att behoven inte tillgodoses på annat sätt, samt att insatsen krävs för att individen ska få goda levnadsvillkor.

Vid bedömning om en person har rätt till insats enligt LSS prövas om individen:

- Tillhör LSS personkrets
- Har behov av sökt insats
- Tillförsäkras goda levnadsvillkor
- Att behovet inte är tillgodosett på annat sätt.

10.2 Personkrets

För att omfattas av insatser enligt LSS krävs att individen tillhör någon av de tre personkretsarna.

Personkrets 1

- Personer med utvecklingsstörning, personer med autism eller autismliknande tillstånd.

Personkrets 2

- Personer med betydande eller bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder, föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.

Personkrets 3

- Personer med andra och varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om dessa är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd och service.

10.3 Personkretsbedömning

Personkrets 1

- För att bedöma om en person tillhör denna grupp krävs medicinska underlag som styrker personkretstillhörigheten, exempelvis utredning, intyg eller liknande utfärdat av behörig och legitimerad person. Av underlaget ska framgå vilka utredningar som ligger till grund för ställningstagande av den medicinska diagnosen.
- I vissa fall kan kompletterande undersökningar vara nödvändiga, exempelvis pedagogisk utredning från skola/barnomsorg.
- Utredningar och intyg ska vara aktuella för att handläggare ska kunna göra bedömning om personkretstillhörighet. Ansvarig handläggare kan kräva in ytterligare intyg om det bedöms som nödvändigt.

Personkrets 2

- För att bedöma om en person tillhör denna grupp krävs medicinska underlag som styrker personkretstillhörigheten, exempelvis utredning, intyg eller liknande utfärdat av behörig och legitimerad person. Av underlaget ska framgå vilka utredningar som ligger till grund för ställningstagande av den medicinska diagnosen.
- Utredningen ska styrka att individen fått hjärnskadan någon gång från 16 års ålder eller senare, samt att hjärnskadan innebär bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning.
- Utredningar och intyg ska vara aktuella för att handläggare ska kunna göra bedömning om personkretstillhörighet. Ansvarig handläggare kan kräva in ytterligare intyg om det bedöms som nödvändigt.

Personkrets 3

- Denna personkrets är inte diagnosstyrd i den meningen att en viss diagnos alltid medför att en person omfattas av LSS. För bedömning om

en person omfattas av personkrets 3 behövs underlag som tydliggör funktionsnedsättningens konsekvenser i den dagliga livsföringen. Funktionsnedsättningen ska vara varaktig. Svårigheterna ska finnas dagligen och i olika situationer och miljöer.

- Utredningar och intyg för att bedöma tillhörighet till personkrets 3 ska vara maximalt ett år gamla. Ansvarig handläggare kan kräva in ytterligare intyg om det bedöms som nödvändigt.

10.4 Personlig assistans (9 § 2 LSS)

Insatsen syftar till

Insatsen ges till individer med omfattande funktionshinder och är ett personligt utformat stöd som ska ge den enskilde ökad möjlighet att leva ett självständigt liv.

Insatsens innehåll och utformning

För rätt till personlig assistans enligt LSS krävs att den enskilde har behov av insatsen för att tillgodose sina grundläggande behov. Med grundläggande behov avses sådana mycket personliga angelägenheter som personlig hygien, att inta måltider, att klä av och på sig, att andas, att kommunicera med andra, stöd för att förebygga skada vid en psykisk funktionsnedsättning samt stöd som behöver ges löpande på grund av ett medicinskt tillstånd.

Den som har rätt till personlig assistans för sina grundläggande behov har rätt att få hela hjälpbehovet tillgodosett genom denna insats. Tid som inkluderar städning, inköp och liknande uppgifter, som utförs tillsammans med individen, räknas in i det totala behovet av personlig assistans. Den som enbart har behov av motivations- och aktiveringsinsatser har inte rätt till personlig assistans.

Om individ som ansöker om personlig assistans har andra beviljade insatser ska en helhetsbedömning göras om individens behov av den nya insatsen eller om behovet redan är tillgodosett via redan beviljade insatser.

10.4.1 Grundläggande behov överstigande 20 timmar per vecka

Om behovet av personlig assistans för de grundläggande behoven överstiger 20 timmar per vecka kan den enskilde ha rätt till assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken. Beslut om assistansersättning fattas av försäkringskassan. Kommunen beslutar om personlig assistans om de grundläggande behoven uppgår till högst 20 timmar per vecka. Om kommunen vid sin bedömning kommer fram till att den enskildes behov av personlig assistans för de grundläggande behoven överstiger 20 timmar per vecka ska kommunen göra en anmälan om detta till försäkringskassan. I avvaktan på försäkringskassans beslut ska kommunen tillgodose individens behov av personlig assistans.

Kommunen beslutar även om tillfällig utökning av assistansen. När den enskilde ansöker om personlig assistans både hos kommunen och Försäkringskassan har båda instanserna skyldighet att utreda ansökan oberoende av varandra. Hembesök kan dock ske vid samma tillfälle om den enskilde vill. Kommunen är huvudman och har det yttersta ansvaret.

Önskas en tillfällig utökning och den enskilde har assistansersättning/LSS-beslut ska ansökan göras. Önskas en stadigvarande utökning och den enskilde har assistansersättning ska ansökan göras hos Försäkringskassan.

10.4.2 Åldersgräns för personlig assistans

Rätten till personlig assistans enligt LSS finns kvar när den enskilde fyller 66 år endast om:

1. Insatsen har bifallits innan individen fyllt 66 år.
2. Ansökan om sådan insats inkommer till kommunen senast dagen före 66-årsdagen och därefter beviljas.

Insatsen personlig assistans kan alltså kvarstå efter att den enskilde fyllt 66 år om någon av ovanstående punkter är uppfyllda. Insatsen får dock inte utökas efter det att den insatsberättigade fyllt 66 år. Ansökan om utökad hjälp får i stället prövas enligt Socialtjänstlagen.

10.4.3 Föräldrar med funktionsnedsättning

Omvårdnad av barn till individ med funktionsnedsättning är principiellt inte en uppgift för föräldrarnas personliga assistent. Om en förälder med funktionsnedsättningar har personlig assistent är det dock naturligt att assistenten under barnets första tid också hjälper föräldern med den praktiska omvårdnaden av barnet som han eller hon inte kan ge själv. Detta innebär inte att barnet ska ha behov av andra eller ytterligare insatser.

10.4.4 Barn med funktionsnedsättningar

Vårdnadshavare till barn med funktionsnedsättningar har precis som andra vårdnadshavare ansvar enligt föräldrabalken för barnets personliga förhållanden och ska se till att barnets behov blir tillgodosedda samt att barnet får den tillsyn hen behöver med hänsyn till barnets ålder, utveckling och andra omständigheter.

Vi bedömning om barns rätt till assistansersättning ska föräldrarnas ansvar enligt föräldrabalken beaktas på så sätt att ersättning ska utgå endast för sådan hjälp barnet behöver som inte ingår i det vanliga föräldraansvaret för barn i samma ålder med behovet hos det funktionshindrade barnet. För små barn leder det i de flesta fall till bedömningen att föräldrarna ska ansvara för barnets behov under ett visst antal timmar och att assistansersättning inte utgår för den tiden.

Föräldrar har alltså ett lika stort ansvar för barnets omvårdnad och tillsyn som om barnet inte haft funktionsnedsättningar.

Behov av extra resurser för barn med funktionsnedsättningar inom skola och barnomsorg omfattas inte av personlig assistans enligt LSS och ska ske inom respektive verksamhet.

10.4.5 Behov av mer än en personlig assistent samtidigt

Dubbelassistans kan beviljas under förutsättningen att möjligheten att tillgodose behovet genom bostadsanpassning eller andra hjälpmedel har utretts.

10.4.6 Personlig assistans och daglig verksamhet

Huvudregeln för insatsen daglig verksamhet enligt LSS är att individen ska få all den omvårdnad hen behöver för att klara av att delta i daglig verksamhet via den personal som redan finns i den dagliga verksamheten.

10.4.7 Personlig assistans och korttidsvistelse

Anhöriga som arbetar som personliga assistenter kan i vissa fall ha rätt till avlösning i omvårdnadsarbetet genom korttidsvistelse.

De anhöriga behöver kortare eller längre period av avlösning i omvårdnads och tillsynsarbetet för att få utrymme för avkoppling och behovet kan inte tillgodoses genom att den enskilda kan ordna andra personliga assistenter som går in och utför assistansen.

Den enskilde har ett behov av miljöombyte och rekreation eller behöver minska beroendeförhållandet mellan barn och föräldrar. Vid prövning avseende barn skall särskilt beaktas om behov av korttidsvistelse utanför det egna hemmet föreligger med hänsyn till att behov av miljöombyte och rekreation utanför familjen får anses ringa för små barn och ökar successivt med stigande ålder. Jämförelse får göras med vad som är normalt för barn i samma ålder.

10.4.8 Personlig assistans och ledsagning

Om en individ har insatsen personlig assistans enligt LSS ingår all ledsagning i denna insats.

10.4.9 Personlig assistans och sjukhusvistelse

Utökning och ersättning av personlig assistans i samband med sjukhusvistelse ges inte om inte särskilda skäl finns. Ett sådant skäl kan vara att individen har behov av hjälp att kommunicera med tredje person.

10.4.10 Tillfällig utökning av personlig assistans

Tillfällig utökning av personlig assistans kan beviljas om individen har behov av flera assistanstimmar enligt LSS/Socialförsäkringsbalken än de som redan beviljats, exempelvis i samband med resa eller tillfälliga förändringar i hälsotillståndet.

Vid bedömning av personlig assistans i samband med semesterresa/rekreativresa ska hänsyn tas till tidigare genomförda resor samt hur aktiv personen är i vardagen och genom detta tillförsäkras goda levnadsvillkor.

Kommunen står inte för den personliga assistentens resa och uppehälle vid resor eller motsvarande utan endast för assistentens lön.

10.4.11 Val av assistanssamordnare

Individen har rätt att få personlig assistans utförd av kommunen eller få ekonomiskt stöd och själv välja att vara sin egen arbetsgivare för assistent/assistenter. Individen kan också välja att en annan assistanssamordnare, exempelvis ett privat bolag eller ett kooperativ ska utföra assistansen.

10.5 Ledsagarservice (9 § 3 LSS)

Insatsen syftar till

Insatsen syftar till att en individ med funktionsnedsättning ska kunna leva som andra och delta i samhällslivet. Ledsagarservice ges i syfte att underlätta den enskildes kontakter med andra och därmed bryta hans eller hennes isolering. Insatsen har karaktären av personlig service och anpassas efter de individuella behoven. Insatsen kan beviljas till vuxna individer eller barn över 13 år. Barns behov av ledsagning till och från aktiviteter på fritiden ingår i normalt föräldraansvar.

Insatsens innehåll och utformning

Ledsagarservice kan vara en regelbunden insats som i första hand är knuten till aktiviteter i närmiljön utanför hemmet. Insatsen ska ge möjlighet för individen att delta i fritidsaktiviteter, i kulturlivet samt att besöka vänner. Insatsen ska också tillgodose behov av ledsagning vid exempelvis sjukhusbesök.

Ledsagarservice kan också beviljas för enstaka tillfällen beroende på behov.

Vid behov inkluderar ledsagarservice den omvårdnad som kan behövas för att insatsen ska kunna genomföras, exempelvis hjälp med förflyttning, på- och avklädning.

Att åka på semester utomlands anses inte ha karaktären av en enklare aktivitet och således ges inte ledsagarservice för detta, om det inte är fråga om alldeles speciella omständigheter. Ledsagning för semesterresa inom Sverige beviljas med maximalt upp till en vecka per år.

10.6 Kontaktperson (9 § 4 LSS)

Insatsen syftar till

Insatsen kontaktperson kan vara aktuell för att bryta individens sociala isolering genom samvaro och hjälp till fritidsaktiviteter. Kontaktpersonen stödjer individen i kontakten med andra människor, att komma ut i samhället och att delta i olika aktiviteter.

Insatsens innehåll och utformning

Insatsen ges som ett icke professionellt stöd. Några särskilda krav på yrkeskompetens finns inte. Kontaktpersonen ska fungera som en kompis/medmänniska för individen.

Normalt verkställs insatsen med omfattning ett tillfälle varannan vecka, men kan ges tätare vid behov.

10.7 Avlösarservice i hemmet (9 § 5 LSS)

Insatsen syftar till

Insatsen innebär att en person tillfälligt tar över omvårdnaden från anhörig eller närstående. Insatsen ska primärt utföras i eller i nära anslutning till hemmet. Insatsen kan vara regelbunden eller erbjudas som en lösning vid akuta behov.

Insatsens innehåll och utformning

Insatsen ska möjliggöra för anhöriga eller familjemedlemmar att få vila och avkoppling, ägna sig åt övriga barn i familjen eller utträta sysslor och egna aktiviteter utanför hemmet.

Insatsen beviljas med visst antal timmar per kalendermånad.

Insatsen gäller endast den som är beviljad insatsen, inte syskon. Avlösaren utför inte hushållssysslor eller hämtar/lämnar på förskola, fritidshem, skola.

Avlösarservice ska inte användas i följande situationer:

- Sjukdom och/eller ledighet från skolan
- När ordinarie skola och/eller fritidsverksamhet håller stängt
- Vid förvärvsarbete

10.8 Korttidsvistelse utanför det egna hemmet (9 § 6 LSS)

Insatsen syftar till

Insatsens syfte är att en individ med funktionsnedsättningar ska erbjudas miljöombyte och rekreation men även att anhöriga genom insatsen får möjlighet till avlastning i omvårdnadsarbetet och möjlighet till avkoppling.

Insatsen kan också ges som ett led i att bryta ett ensidigt beroende mellan barn och föräldrar. Det utgör därför en betydelsefull del i den enskildes strävan att så småningom, med stöd, skapa sig ett mer självständigt liv.

Insatsens innehåll och utformning

Insatsen kan ges i form av korttidshem, i annan familj eller på något annat sätt. Sommarläger och kollo kan utgöra en form av korttidsvistelse.

Insatsen är normalt en regelbunden och återkommande insats några dagar per månad. Insatsens omfattning utgår ifrån individens behov. Om behovet överskrider 10 dygn per månad ska ansvarig handläggare informera om alternativa insatser för individen och dess anhöriga.

Korttidsvistelse kan i undantagsfall ges under en begränsad tid för individer med personlig assistans som har planer på att flytta hemifrån och som ett led i självständighetsträningen kan behöva bo utanför föräldrahemmet. Denna tid ska begränsas och får pågå i maximalt 1 år.

10.9 Korttidstillsyn (9 § 7 LSS)

Insatsen syftar till

Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov

Barn över 12 år med funktionsnedsättningar kan ha rätt till korttidstillsyn utanför det egna hemmet före och efter skolans slut, lovdagar, studiedagar och längre lov.

Insatsens innehåll och utformning

Då en ungdom med omfattande funktionsnedsättning inte kan klara sig själva då föräldrarna förvärvsarbetar eller av andra anledningar inte kan försäkra ungdomen en trygg situation och meningsfull sysselsättning.

Barn- och utbildningsförvaltningen ansvarar för fritidshemsverksamhet fram till vårterminens slut året barnet fyller 13 år.

Resor ingår inte i insatsen.

10.10 Bostad med särskild service för barn och ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet (9 § 8 LSS)

Insatsen syftar till

Barn och ungdomar som har ett stort omvårdnadsbehov på grund av funktionsnedsättningen och som trots olika stödåtgärder, inte kan bo hos sina föräldrar kan ha rätt till boende i familjehem eller i bostad med särskild service för barn och ungdomar.

Barn och ungdomar i behov av bostad med särskild service kan vara i alla åldrar fram till dess att deras skolgång inom det allmänna skolväsendet för barn/ungdom upphör. Någon nedre åldersgräns finns inte för boende med särskild service. Barn och ungdomar som är i behov av detta boende har ett omfattande stöd/omvårdnadsbehov. Yngre barn ska i första hand placeras i familjehem. Med yngre barn avses i första hand barn under 15 år.

Insatsens innehåll och utformning

Boende i bostad med särskild service för barn och ungdomar är aldrig en ersättning för föräldraskapet utan ett komplement för att kompensera för barnets utökade omvårdnadsbehov på grund av funktionsnedsättningen.

Familjehem och bostad med särskild service för barn och ungdom är frivilliga boendeformer och ska i förhållande till barnets hem erbjuda en kompletterande varaktig uppväxtmiljö. Gränsen mellan olika boendeformer bör vara mjuk med utgångspunkten att med föräldrahemmet som bas hitta den bästa lösningen för barnet/ungdomen. Inom begreppet särskilda boendeformer kan elevhemsboende ingå.

Rättigheten avser barn och ungdomar till och med året barnet fyller 18 eller fram till dess att skolgången upphör. Ett övervägande bör göras för unga vuxna som fyllt 18 år om det istället är lämpligt med bostad med särskild service för vuxna.

I insatsen familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdom ingår omvårdnad vilket innefattar all individuellt anpassad hjälp i den dagliga livsföringen som ska tillgodose den enskildes psykiska, fysiska och sociala behov. Inom ramen för bostad med särskild service till barn och ungdom ingår även möjlighet till fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter samt vid behov ledsagning i samband med detta.

Behov av annat boende föreligger om barnet eller den unge:

- Behöver vistas i annat boende för att få tillgång till specialiserad verksamhet för undervisning, medicinsk eller annan vård.

- Om barnet eller den unge, trots olika andra stödinsatser, regelbundet och till övervägande del behöver vistas i annat boende.

10.11 Bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna (9 § 9 LSS)

Insatsen syftar till

Insatsen innebär möjligheter för vuxna att skapa sig ett eget hem. Boendet ska möjliggöra livskvalitet, goda utvecklingsmöjligheter och stimulans till ett så självständigt liv som möjligt. Individens behov av stöd och service ligger till grund för val av bostadsform.

Vuxna personer som omfattas av LSS kan ha rätt till bostad med särskild service. Individer kan också ha rätt till en av kommunen anvisad särskilt anpassad bostad.

Insatsens innehåll och utformning

Omsorg och omvårdnad ingår i insatsen bostad med särskild service för vuxna. I omsorgen ingår att stödja och hjälpa personer med funktionsnedsättning med dagliga personliga behov som de kan ha svårigheter att klara.

Det finns tre olika huvudformer av bostad för vuxna:

- Gruppboende
- Serviceboende
- Annan särskilt anpassad bostad.

10.11.1 Gruppboende

Gruppboende ska vara ett bostadsalternativ för individer som har ett så omfattande behov av tillsyn och omvårdnad att mer eller mindre kontinuerlig närvaro av personal är nödvändig.

En gruppboende består av ett mindre antal lägenheter med tillgång till ett gemensamt utrymme för social samvaro

Hälso- och sjukvård ingår i insatsen gruppboende.

10.11.2 Serviceboende

Serviceboende är en fullvärdig bostad och består av ett antal lägenheter som är geografiskt samlade eller förlagda i ordinärt boende med tillgång till gemensamhetslokal och med stöd från en fast personalgrupp. Serviceboende kan för vissa personer med funktionsnedsättning vara en lämplig mellanform av bostad mellan ett helt självständigt boende i en egen lägenhet och en lägenhet i gruppboende.

Insatsen kan beviljas då det finns behov av regelbundet stöd av praktisk hjälp, stöd och tillsyn. Behovet kan vara i form av personlig omsorg, hemmets skötsel, social samvaro samt kultur- och fritidsaktiviteter.

Hälso- och sjukvård ingår i insatsen serviceboende.

10.11.3 Särskilt anpassad bostad

Med särskilt anpassad bostad avses en bostad med viss grundanpassning till de behov individen har, men utan fast grundbemanning. Det stöd och den service individen behöver, så som ledsagarservice, personlig assistans och hjälp i hemmet, ges inom ramen för SoL och LSS. Omvårdnad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter ingår inte i insatsen annan särskilt anpassad bostad.

10.12 Daglig verksamhet (9 § 10 LSS)

Insatsen syftar till

Individer som omfattas av personkrets 1 och 2 har rätt till daglig verksamhet om de saknar förvärvsarbete.

Insatsen daglig verksamhet har som syfte att skapa meningsfull sysselsättning som ska bidra till personlig utveckling, stimulans, gemenskap samt främja delaktighet i samhället. Verksamheten ska vara av habiliterande karaktär och ge miljöombyte, social gemenskap, självkänsla och självförtroende. Daglig verksamhet skall inte uppfattas som en anställningsform. Det är inte fråga om ett avlönat arbete och syftet är inte heller att producera varor eller tjänster. Detta hindrar inte att det övergripande målet bör vara att om möjligt utveckla individens förutsättning till arbete.

Insatsens innehåll och utformning

Deltagaren ska genom inflytande och medbestämmande ges möjlighet att påverka och utforma innehållet som ska anpassas efter var och ens behov, förutsättningar och intressen. Detta innebär att verksamheten ständigt förändras.

Daglig verksamhet omfattar personer i yrkesverksam ålder. Detta innebär att den enskilde har rätt att vara kvar i daglig verksamhet i enlighet med allmänna pensionsregler.

I insatsen ingår omvårdnad vilket innebär att personalen ska kunna ge ett anpassat stöd och vara väl förtrogen med funktionsnedsättningarnas innebörd.

Personer med insatsen daglig verksamhet enligt LSS har rätt till habiliteringsersättning.

10.13 Individuell plan enligt LSS

Individer som beviljas insatser enligt LSS ska erbjudas att en individuell plan med beslutade och planerade insatser upprättas i samråd med individen. Den som är beviljad insats enligt LSS kan när som helst begära att en individuell plan upprättas. I planen ska även åtgärder som vidtas av andra än kommun eller region redovisas. Planen ska omprövas löpande, dock minst en gång per år. Kommun respektive region ska underrätta varandra om upprättade planer.

Den individuella planen ska vara en konkret, skriftlig planering av de samlade insatserna för att öka den enskildes delaktighet och inflytande i frågor som rör hens livssituation och de insatser som ges.

10.14 Förhandsbesked enligt 16 § LSS

Huvudregeln enligt LSS är att kommunens ansvar gäller personer som bor i kommunen. En person med funktionsnedsättning som vill flytta till en annan kommun har rätt att ansöka om förhandsbesked. Med detta menas att i förväg få besked om rätt till LSS-insatser i den kommun dit man vill flytta. En ansökan om förhandsbesked ska behandlas på samma villkor som för personer som redan bor i kommunen. Planering och förberedelser ska påbörjas omedelbart, men det är först efter inflyttning som kommunen har skyldighet att utföra beviljade insatser

11. Bistånd och insatser för asylsökande

Asylsökande och skyddsbehövande som har fått uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet har initialt rätt till bistånd enligt LMA, lag om mottagande av asylsökande mfl. Det är staten, i det här fallet Migrationsverket, som ansvarar för att ombesörja stöd på olika sätt såsom boende, logi, ekonomisk stöd mm. I förarbetena till LMA framgår att det inom stödformen logi kan ingå individuell anpassat stöd som dock bara ges på särskilda statliga förläggningar, detta gäller även för personer med funktionsnedsättningar.

Migrationsverket kan till kommuner uppdra att ordna bostad till dessa personer. Att Migrationsverket anvisar en kommun att ordna bostad innebär dock inte att ansvaret för logi och anpassat stöd övergår till kommunen. I LMA framgår att bistånd enligt 4 kap 1 § SoL inte ska ges för sådant bistånd som kan erbjudas enligt LMA. Det framgår även i 2 kap 1 § SoL att bistånd inte ges när ansvaret åvilar annan huvudman. Detta innebär att bistånd enligt SoL inte kan bli aktuellt för personer som behöver stöd och hjälp utifrån exempelvis ålder eller funktionsnedsättning eftersom Migrationsverket kan erbjuda detta stöd på en förläggning inom ramen för LMA.

Rätten till LSS-insatser grundas på att den enskilde är bosatt i en kommun. En utlänning som omfattas av massflyktdirektivet är initialt inte folkbokförd och räknas således inte som bosatt i Sverige och har därför inte rätt till LSS-insatser.

Skatteverket kan efter en viss tid folkbokföra personer med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd enligt massflyktdirektivet. Från den dagen en person blir folkbokförd i en kommun upphör rätten till förmåner enligt LMA vilket innebär att kommunen ska tillhandahålla det stöd personen behöver, liksom för andra folkbokförda personer i kommunen.

12. Ansvar och uppföljning

Uppföljning av riktlinjen ska ske årligen eller vid behov.
Ansvarig för uppföljningen är förvaltningschef.

Kommunstyrelsens förvaltning
Marknads- och kommunikationsavdelningen
Telefon: 010-234 50 00
E-post: mjolbykommun@mjolby.se
Burensköldsvägen 11-13, 595 80 Mjölby

